

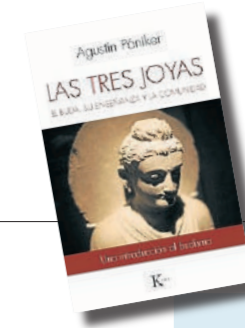
CONSCIÈNCIA
D'ARA

I la setmana que ve:
La intranquil·litat:
un tresor
amagat

Estils

ENSENYAMENT I COMUNITAT

Agustín Pániker proposa una introducció didàctica al ric món del budisme, des del seu fundador fins als ensenyaments bàsics i la propagació internacional.

OPINIÓ

El llibre de la vida

FLAVIA COMPANYY
ESCRITORA

El primer dia que vaig anar al bar Mala Cara, al carrer Marcelo T. de Alvear de Buenos Aires, ja vaig parar atenció al cambrer. Tot un personatge. Serios, flegmàtic, diria, alt i prim, amb un gest a la boca del qual a mi em va semblar que es despenia una complicat amb la vida de tot i de cada cosa. La seva elegància es manifestava en els seus moviments pausats, mesurats.

El segon dia que hi vaig anar –i últim en aquest viatge, a causa del meu calendari–, tot just entrar em vaig trobar amb els seus ulls. Vaig tenir la sensació que em reconeixia. Se'm va acostar, em va indicar una taula, em va oferir el diari, li vaig dir que no em calia. Me'l va dur igualment i el va deixar sobre la taula abans de preguntar què volia prendre. Una infusió de camamilla.

Em va dir que al llibre de la vida hi ha tota la informació que necessitem. L'has feta servir, enhorabona

Al cap d'una estona es va tornar a acostar de nou a la taula per saber si tenia una contractura a l'espatlla. Hi tinc molèsties, vaig reconèixer. No sé com ho va endevinar. L'únic que jo havia fet era passar-m'hi la mà i pressionar una mica amb els dits, com si toqués el piano. Aleshores em va proposar que obrís el llibre de la vida per alliberar-me del dolor. ¿Com ho he de fer? Només has de demanar permís per obrir-lo. Em va dir les paraules que havia de repetir. Vaig fer-ho. Després em va indicar que fes un gest, el que em semblés oportú, per desterrar el mal a l'espatlla. Vaig obrir els braços com si anés a fer una abraçada i els vaig tornar a tancar. Ens vam donar les gràcies l'un a l'altre amb una molt lleu reverència. Gustavo. Flavia. Un plaer.

T'ha passat el mal?, va preguntar. Sí, m'havia passat. Em costava de creure. Com era? Em va dir que el llibre de la vida de cadascú només el coneix cadascú. I que al llibre de la vida hi ha tota la informació que necessitem. L'has feta servir, enhorabona. —

GETTY

L'espiritualitat i la violència són antagòniques?

Moltes tradicions espirituals distingeixen entre la violència per sobreviure i l'exercida per ambició, odi o plaer

Les grans tradicions religioses i espirituals de la humanitat han buscat des dels seus inicis donar respostes al fet violent. GETTY

perquè les conviccions s'airegin i entrin en contacte amb l'entorn no sempre conegut i també amb tot allò imprevisit. Justament per aquesta disposició d'obertura, al llarg de la història les persones que han donat més èmfasi a l'espiritualitat que a la mera creença han acostumat a ser més inclusives i menys generadores de violència. Ara bé,

Diferències
Les persones
més
espirituals
acostumen
a ser menys
violentes

¿això implica que l'espiritualitat i la violència siguin antagonistes? No necessàriament.

Probablement el text per antonomàsia on queda reflectida aquesta polèmica és un dels textos hindús més coneguts i universals, el *Bhagavad Gita*, un poema filosòfic compost a l'Índia pels volts del segle II aC. Justament abans d'una bata-

lla, el text recull el diàleg entre Krishna i Arjuna sobre si és necessari entrar en combat per preservar l'ordre social i fins i tot còsmic. I el que hi trobem, malgrat la seva complexitat, és que la vida interior i la vida activa són compatibles des d'aquesta espiritualitat compromesa quan l'èmfasi es posa en l'actitud i no en el fer. La lliçó principal és que cal desvincular-se dels resultats, obrar indiferent, i no “empès per la cobdícia, sense que importin els mitjans, pendent dels èxits”, com llegim al text. Aquí, la violència de la qual cal allunyar-se és la que es fa des de l'ego i, per tant, la que es podria estalviar si la persona hagués treballat més el seu desenvolupament personal. Una visió semblant la trobem en la mística musulmana, el sufisme, en què el paradigma del guerrer no és indissociable del místic, sinó que es considera una part més del seu camí espiritual. Una violència emmarcada en un context bèl·lic, on sempre és de defensa –personal i social– i amb unes limitacions evidents (com, per exemple, no atacar els civils o els desarmats, aturar el combat quan l'oponent s'atura, no mutilar els cossos i tot un seguit de punts que l'allunyen, rotundament, del que actualment coneixem com a jihadisme).

La no-violència

Però no tots els amants o admiradors d'aquestes tradicions espirituals han seguit l'exemple, tot el contrari. Al segle XX, un dels períodes probablement més violents de la història, una icona de la no-violència com Gandhi expressava la seva admiració pel *Bhagavad Gita*, de la mateixa manera que una altra icona de la pau i la no-violència, l'africà Amadou Bamba, tot i ser un gran seguidor del sufisme, mai va donar permís als seus fidels perquè utilitzessin les armes per defensar-se dels colons francesos.

Del que es tracta, doncs, no és de veure l'espiritualitat com a antídote contra la violència, sinó de copsar les diverses violències, en què aquella feta des de la mera defensa, per sobreviure, no és igual a l'exercida per plaer, odi o ambició, com descriu Chantal Maillard al seu últim assaig, *¿Es posible un mundo sin violencia?* (Vaso Roto), en el qual advoca per un “decreixement en supèrbia, en individualisme i en creences i un creixement en respecte i comprensió”. “Cal disminuir –escriu– en orgull d'espècie i en voluntat de perdurar per sobre de tot(s). Temperar la por que ens fa desitjar la immortalitat. Prendre consciència de la transitorietat de tota existència. Eixamplar l'horitzó del principi de racionalitat. Afegir comprensió a la justícia; a la intel·ligència, saviesa. Reemplaçar la moral de la reciprocitat pel sentit de la compassió”, conclou aquesta filòsofa i poeta, que ho proposa com un mer “punt de partida, un factor d'equilibri”, més que una resposta definitiva, davant d'aquesta incògnita intemporal anomenada violència. —

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Hi ha moments, i al llarg de la història malauradament aquests moments són freqüents, en què la vida de les persones es veu amenaçada, atacada, arrasada. Moments, no sempre previstos, en què la violència es fa present i posa en qüestió valors, idees i morals. Una violència tan directa que no es deixa eludir, sinó que exigeix una resposta, un posicionament, fer, encara que sigui en el no fer. Com s'apaguen aquestes espirals violentes que sovint ens atrapen? Amb més violència? Sense? ¿És possible una violència moral, fonamentada –o si més no guiada– pel seu contrari, és a dir, per unes bases espirituals amb una finalitat de pau i harmonia?

Les grans tradicions religioses i espirituals de la humanitat han buscat des dels seus inicis donar respostes al fet violent, entès com tot allò que sacseja d'una manera radical la vida fins al punt de posarla en perill i, en últim extrem, erradicar-la. Violència, en primer lloc, dels fenòmens naturals –llegida per moltes cosmovisions com a accions directes d'una o més divinitats i, per tant, dotades de sentit, encara que no sempre evidents o fàcils de comprendre–. “I si els déus són violents, per què nosaltres no hauríem de ser-ho?” és l'interrogant primer davant d'aquests fets incomprendibles, davant d'una violència que posa en evidència tota la impotència i petitesse de qui la pateix. Una pregunta primera que no desapareix, tot el contrari, recorre la història de la humanitat i es fa present en cada nou episodi tràgic, també actualment. Una pregunta, per tant, formulada reiteradament encara que sigui irresoluble. “Costa trobar sentit a tot allò que no en té, malgrat tenir-ne” seria la resposta religiosa al perquè d'aquesta violència.

Finestres espirituals

Si l'espiritualitat és necessària en la religió, és justament perquè dona les eines per no acotar, ni estancar, una creença. Com les finestres d'una casa, són els espais per on entra llum, aire, per on mirem enfora i, des de fora, mirem endins, i fem més difusa la frontera entre els dos espais. Si als grans murs de defensa les finestres havien de ser ben petites, els grans finestrals són, per definició, senyals de fragilitat i d'obertura als altres. Així, l'espiritualitat funciona com aquestes finestres en les cases religioses (de fet, cada persona, es declari religiosa o no, es pot veure com aquesta casa amb més o menys finestres, més o menys obertes). Així, es pot entendre l'espiritualitat com l'essència que ajuda a trobar un equilibri entre la cerca de sentit i la confiança de viure quan aquest sentit no es mostra. És aquella acció que ens fa obrir finestres